

## АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

**Світлана КРАВЕЦЬ**, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу зарубіжних систем професійної освіти Інституту професійної освіти НАПН України, Київ, Україна

## ADAPTIVE PROCESSES FOR IMPROVING THE QUALITY ASSURANCE SYSTEM IN VOCATIONAL EDUCATION

**Svitlana KRAVETS**, PhD in Pedagogy, Senior Researcher, Head of the Department of Foreign Vocational Education Systems, Institute of Vocational Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine  
sveta.kindz@ukr.net

Адаптивні процеси удосконалення системи забезпечення якості професійної освіти передбачають урахування впливів чинників і сучасних підходів до забезпечення якості професійної освіти для: інтернаціоналізації системи професійної освіти; ефективності її функціонування у контексті оновленого законодавства; задоволеності соціальних потреб і подолання економічних викликів з урахуванням динаміки ринку праці, цифрових й технологічних інновацій, запитів населення на основі розвитку сталих партнерств і продуктивної взаємодії із зовнішніми стейкхолдерами.

У контексті інтернаціоналізації освіти актуалізується значення адаптації системи забезпечення якості професійної освіти до критеріїв методології Європейської базової рамки забезпечення якості професійної освіти і навчання (EQAVET), якими є: планування (визначення цілей, індикаторів та очікуваних результатів); виконання (реалізація освітніх програм і заходів); оцінювання (моніторинг, збір даних та аналіз результатів); удосконалення (коригування процесів і підвищення якості) [3]. Також за цим напрямом важливим результатом є співставлення національної рамки кваліфікацій із європейською рамкою кваліфікацій. Варто також зазначити про активне долучення закладів професійної освіти до участі у міжнародних проектах та упровадження кращих практик зарубіжних країн для удосконалення якості національної професійної освіти.

Відповідно до положень нового Закону України «Про професійну освіту» «якість професійної освіти – це відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, стандартом професійної освіти, професійним та/або міжнародним стандартом (за наявності), та/або договором про надання освітніх послуг, а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти» [2]. Особливий акцент уваги у досягненні якості професійної освіти варто зосередити на удосконаленні системи забезпечення якості у закладах професійної освіти (внутрішня система забезпечення якості професійної освіти), що формується закладом професійної освіти незалежно від типу та форми власності та включає механізми забезпечення академічної доброчесності, види відповідальності педагогічних працівників і здобувачів професійної освіти за конкретні порушення академічної доброчесності, систему оцінювання результатів навчання здобувачів професійної освіти за відповідною освітньою програмою, систему оцінювання результатів діяльності педагогічних працівників, інші процедури, інструменти та заходи забезпечення якості освіти, що визначаються закладом професійної освіти.

Функціонування внутрішньої системи забезпечення якості професійної освіти залежить від наявності ефективних інструментів, процедур та заходів, що відносяться до системи зовнішнього забезпечення якості професійної освіти (стандартизація, ліцензування освітньої

діяльності, інституційний аудит, моніторинг якості освіти, атестація педагогічних працівників, сертифікація педагогічних працівників). Внутрішня система забезпечення якості професійної освіти є ефективною лише за умови її узгодженості із зовнішніми механізмами контролю та оцінювання, що визначають стандарти, критерії й напрями постійного удосконалення освітньої діяльності закладів професійної освіти.

Для задоволення соціальних потреб, а також для подолання економічних викликів, система забезпечення якості професійної освіти повинна враховувати динамічні зміни на ринку праці, зумовлені цифровими й технологічними інноваціями. Такі чинники стимулюють процеси адаптивності освітніх послуг до запитів населення шляхом системного оновлення освітніх програм, розроблення короткострокових навчальних програм, індивідуальних освітніх траєкторій, методик, ресурсного забезпечення відповідно до результатів навчання, визначених професійними стандартами. Взаємоузгодження потреб особистості, вимог ринку праці та можливостей закладів професійної освіти уможливлється шляхом розвитку сталих партнерств і продуктивної взаємодії із зовнішніми стейкхолдерами. Результати такої співпраці можуть забезпечити удосконалення якості професійної освіти за різними векторами, наприклад: участь зовнішніх експертів у роботі наглядових рад, оцінюванні якості освітніх програм; розроблення професійних стандартів із оновленими результатами навчання, створення методик і технологій навчання, розвиток дуальної освіти, модернізація матеріально-технічної бази закладу професійної освіти, удосконалення цифрового ресурсного забезпечення, забезпечення умов для професійного розвитку педагогічних працівників, працевлаштування та кар'єрного зростання випускників тощо.

Таким чином, адаптивні процеси удосконалення системи забезпечення якості професійної освіти в Україні комплексно спрямовані на: розвиток якісної національної професійної освіти і сприяють створенню умов для формування сучасного трудового потенціалу відповідно до потреб ринку праці з максимальним задоволенням інтересів особистості щодо її кар'єрного зростання впродовж життя та у динамічно змінних умовах; розбудову міцних партнерських відносин закладів професійної освіти із стейкхолдерами для подолання економічних викликів, пов'язаних із військовою агресією РФ; функціонування національної системи кваліфікацій для збереження і розвитку людського капіталу та виконання євроінтеграційних зобов'язань України [1].

### Список використаних джерел:

1. **Кравець С. Г.** Система забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти в Україні: суть, підходи та особливості функціонування. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Педагогіка»*. 2025. Вип. 20 (39). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745420/> ;
2. Про професійну освіту: Закон України від 21 сер. 2025 р. № **4574-IX**. Законодавство України. Верховна Рада України : [офіц. веб-портал]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text>;
3. **Recommendation of the European Parliament and of the Council** on the establishment of a European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training (EQAVET) // *Official Journal of the European Union*. 2009. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0001:0010:EN:PDF>